

8 במאי 2012

לכבוד
עו"ד משה לדור
פרקליט המדינה
באמצעות: המחלקה לחקירות שוטרים
רח' חרטום 8, הר חוצבים
ת.ד. 45208, ירושלים 91450
בדואר ובפקס: 02-6467794

שלום רב,

הנדון: ערר על החלטת המחלקה לחקירות שוטרים על סגירת תיק החקירה מס' 5714/11

בעניין הקטין ח' ג' ת.ז. ----

1. **אנו פונים אליך בערר על החלטת המחלקה לחקירות שוטרים בתיק 5714/11 על סגירת תיק החקירה בעילה של חוסר עניין לציבור, בהתאם לסעיף 64(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, בבקשה:**

א. **כי תורה לפתוח בחקירה פלילית ולמצות את הדין עם השוטרים המעורבים בתקיפתו האלימה של הקטין בן ה- 17 ח' ג' (להלן: הקטין);**

ב. **כי תורה על העברת ההיבטים המשמעותיים של התלונה לטיפול המחלקה לתלונות הציבור במשטרה.**

ככל שיימצא לנכון, נודה על הוראתך להעמיק ולהרחיב את החקירה בתיק.

2. **מעדותו של הקטין עולה, כי ביום 23.9.2011, במהלך חיכוכים בין המשטרה לקבוצת צעירים פלסטינים בשכונת ראס אל-עמוד, נקלע הקטין במקרה לאזור האירוע, ובמפגש עם אנשי המשטרה הופעלה כנגדו אלימות קשה אשר גרמה לחבלות בגופו ושני שברים בקרסולו. בנוסף, למרות פציעותיו הקשות לא הועבר מיד לטיפול בבית חולים אלא הועבר תחילה באמבולנס משטרה למגרש הרוסים, ורק לאחר-כך פונה באמצעות אמבולנס של מד"א לבית החולים הדסה הר הצופים. כל זאת כפי שיפורט בהמשך.**

3. **האירוע המדובר מעלה חשדות כבדים לביצוע עבירות פליליות חמורות כלפי הקטין מצד השוטרים החשודים, וביניהן תקיפת קטין או חסר ישע על פי סעיף 368 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (תוך גרימת חבלה של ממש, עבירה על פי סעיף קטן (א), שדינה 5 שנות מאסר, או תוך**

גרימת חבלה חמורה, עבירה על פי סעיף קטן (ב), שדינה 7 שנות מאסר; ותקיפה הגורמת חבלה ממשית על פי סעיף 380 לחוק העונשין, עבירה שדינה 3 שנות מאסר.

4. חרף חומרת המקרה, במחלקה לחקירות שוטרים הוחלט, כי נסיבות העניין אינן מצדיקות פתיחה בחקירה פלילית, וזאת **מבלי שבוצעו פעולות חקירה מינימאליות שיסייעו לשפוך אור על המאורעות.**

5. יצוין, כי ככל שכוונת הדברים הינה לסגירת התיק מחוסר עניין לציבור, הרי שעל פניו נראה, כי במקרה דנן כלל לא עומדת למח"ש הסמכות להורות שלא לחקור מטעם זה, היות ועל פי סעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 רק בעבירה שאינה פשע ניתן להימנע מפתיחה בחקירה בהעדר עניין לציבור.

6. **אנו סבורים, כי ההחלטה שלא לפתוח בחקירה פלילית הינה בלתי סבירה באופן קיצוני. מדובר בחשד לאירוע בו קטין ספג אלימות משטרתית קשה ביותר, אשר הובילה לחבלות ושני שברים בקרסולו השמאלי.** האם מקרה בו קטין שובר את רגלו במסגרת היתקלות עם המשטרה אינה מצדיקה, לכל הפחות, חקירה פלילית של האירוע? זאת, במיוחד לנוכח העובדה שטענת הקטין על האלימות נגדו מגובה גם במסמכים רפואיים, הנמצאים בתיק החקירה, המעידים על החבלות בגופו ועל השברים בקרסול רגלו. האם די בדיווח של השוטרים המעורבים כי לא נקטו באלימות כדי "לשפוך אור על האירוע"? כפי שנפרט להלן, **חובה היה לבצע פעולות חקירה שיסייעו לשפוך אור על המאורעות באופן ראוי.**

7. יוער, כי ערר זה מוגש מוקדם ככל האפשר, לאחר שחומר החקירה בתיק צולם רק ביום 30.4.12, והוגשה למחלקת עררים באמצעות מח"ש בקשה כי מניין הימים להגשת הערר יחל מיום צילום התיק, אך הבקשה טרם נענתה, כפי שיפורט להלן.

הפניה בבקשה לחקירה והחלטת המחלקה לחקירות שוטרים

8. ביום 27.9.2011, ארבעה ימים לאחר האירוע, הגיע אביו של הקטין על-מנת להגיש תלונה במחלקה לחקירות שוטרים אודות אלימות השוטרים כלפי בנו. אביו של הקטין הגיע במקומו כיוון שלפי הנחיות בית החולים נאסר על הקטין לדרוך על רגלו. לתלונה צירף האב תמונות של השוטרים שסחבו את בנו לאחר שהותקף אל עבר בית הקברות בראס אל-עמוד, תמונות מבית החולים, ומסמכים רפואיים. בנוסף, ציין האב שמות עדים אשר היו נוכחים באירוע וניתן להזמין להעיד. יצוין, כי הקטין התלונן על האלימות שהופעלה נגדו כבר ביום האירוע, כאשר הגיע חוקר משטרת לבית החולים לחקור אותו בחשד ליידוי אבנים.

9. ביום 6.10.2011 הגיע הקטין למסור עדותו במחלקה לחקירות שוטרים. נוסף לעדותו המפורטת על תקיפתו האלימה ועל התנהלות המשטרה לאחר שנודע להם על השבר ברגלו, הקטין צירף שתי תמונות נוספות שבהן רואים את השוטרים, אשר לטענתו הפעילו כלפיו אלימות קשה. הקטין העביר לידי החוקר את פרטי הקשר של שני עדים, אשר היו נוכחים בעת האירוע האלים.

10. על פי מסמכי תיק החקירה, ביום 28.11.2011 נשלחה הודעה למשפחה מטעם המחלקה לחקירות שוטרים, כי החקירה הסתיימה והתיק הועבר לטיפול פרקליט, וביום 2.1.2011 יצא מכתב נוסף מטעם המחלקה לחקירות שוטרים אשר מבשר על סגירת התיק בעילה של חוסר עניין לציבור. יש לציין כי מכתב זה מעולם לא הגיע לידי המשפחה או לידי עורך דינם.

העתק ההחלטה על העברת התיק לפרקליט מיום 28.11.2011 והעתק ההחלטה על סגירת התיק מיום 2.1.2012 מצורפים ומסומנים **כנספח א'**.

11. ביום 13.3.2012 ביקש ארגון "בצלם" בשם המשפחה עדכון בדבר מצב הטיפול בתיק. ממזכירות המחלקה לחקירות שוטרים נמסר, כי תיק התלונה נסגר.

12. ביום 14.3.2012 נשלחה בקשה מטעם ארגון "בצלם" לצילום חומר החקירה בתיק, על-מנת לבחון אפשרות להגיש ערר על ההחלטה, וכן בקשה כי מניין הימים להגשת הערר יחל מיום קבלת חומר החקירה. בתגובה לבקשה זו, נשלח ממח"ש ביום 16.4.2012 אישור לצילום חומר החקירה בתיק, אשר התקבל במשרדי "בצלם" ביום 23.4.2012. בעקבות אישור זה, נקבע מועד לצילום חומר החקירה ליום 30.4.2012.

העתק הבקשה מיום 14.3.2012 לצילום חומר החקירה והארכת מועד להגשת הערר מצורף ומסומן **כנספח ב'**.

13. לאחר צילום חומר החקירה בתיק הוגשה ביום 1.5.2012 בקשה נוספת מטעם ארגון "בצלם", כי מניין הימים להגשת הערר יחל מיום קבלת חומר החקירה. טרם התקבלה תגובה לבקשה זו.

העתק הבקשה הנוספת מיום 1.5.2012 להארכת מועד מניין הימים להגשת הערר מצורף ומסומן **כנספח ג'**.

תיאור האירוע

14. מעדותו של הקטין במחלקה לחקירות שוטרים, עולה כי ביום 23.9.2011 בשעות הצהריים המוקדמות, יצא מביתו שבשכונת ----- לכיוון בית חברו שנמצא בשכונת ----- כשהגיע לביתו של החבר, אמרו לו הוריו כי הוא לא נמצא. במקביל, ראה קבוצת צעירים פלסטינים רצה במורד הרחוב, ושמע את התושבים אומרים, כי המשטרה מגיעה משני צידי הכביש. תחילה נשאר עומד, אך כשראה את השוטרים מתקרבים, נבהל והחל לרוץ לכיוון שכונת אבו נאב. במהלך ריצתו קפץ מעל גדר בגובה של כ-120 ס"מ, ולאחר נחיתתו, ראה שהוא מוקף שוטרים במדים שחורים, קסדות ומגנים, והמשיך לרוץ עוד כ-5 מטרים עד אשר אחד השוטרים זרק לעברו את מגן הפלסטיק שברשותו וכתוצאה מכך הקטין מעד ונפל.

15. לאחר נפילתו, תפסו אותו חמישה מהשוטרים והחלו להכות אותו באלות, בבעיטות ובאגרופים בכל חלקי גופו. לדברי הקטין, אחת המכות שניתנו לו בעזרת אלה, שברה את קרסולו השמאלי. עדיין בעודו שוכב, סובבו אותו על בטנו על-מנת לאזוק את ידיו ובעודם עושים זאת בעטו בו בגבו וברגליו והוא החל להרגיש כאב עז ברגלו השמאלית. בנוסף, ריססו את פניו בחומר כלשהו. יתכן ומדובר בגז פלפל כיוון שהחומר גרם לצריבה בעיניו.

16. השוטרים הרימו אותו וסחבו אותו אל עבר בית הקברות בראס אל-עמוד, ובדרכם שיחררו אותו מהאזיקים. כאשר הגיעו לאזור בית הקברות הושיבו אותו ליד המסגד ונתנו לו לשתות מים. תחילה ניסו להכניס אותו לרכב משטרת, אך כיוון שלא היה מסוגל לשת בשל הכאבים העזים ברגלו, הושיבו אותו מחוץ לרכב על כיסא נפתח. לאחר כרבע שעה, השכיבו אותו על אלונקה והכניסו אותו לאמבולנס משטרת. האמבולנס לקח את הקטין לתחנת המעצר במגרש הרוסים, שם לא הסכימו לקבל אותו לאור הפגיעה ברגלו, ורק לאחר סירובם הוזמן אמבולנס של מד"א שלקח אותו לבית החולים הדסה הר הצופים בליווי שני שוטרים.

17. כעבור כשלוש שעות, הגיע חוקר משטרת לבית החולים לחקור את הקטין בחשד ליידוי אבנים. החקירה הייתה בנוכחות אביו, והקטין הכחיש את ההאשמות נגדו. במהלך החקירה, החוקר צילם את פציעותיו וחבלותיו של הקטין.

אי מיצוי פעולות החקירה בתיק

18. כאשר מדובר בחשדות לעבירות כה חמורות, ביניהן אלימות קשה אשר הופעלה כלפי קטין ללא כל סיבה נראית לעין, המגובה בתיעוד רפואי, שומה על המחלקה לחקירות שוטרים לבצע את כל פעולות החקירה הראויות בתיק על מנת לוודא את אפשרות מיצוי הדין עם השוטרים, לפני שמתקבלת החלטה על סגירת התיק בעילה של חוסר עניין לציבור.

19. עיון בתיק מעלה כי הטיפול בתיק החקירה בעניין הקטין התנהל באופן בלתי מספק וכי ניתן היה לבצע פעולות חקירה נוספות שיסייעו לשפוך אור על המאורעות.

20. להלן הכשלים העולים מן העיון בתיק החקירה :

א. כפי שעולה מהודעת הקטין במחלקה לחקירות שוטרים מיום 6.10.2011, ישנם שני עדים אשר שמותיהם ופרטי הקשר שלהם נמסרו למחלקה לחקירות שוטרים. **למרות שנמסרו למח"ש שמותיהם ומספרי הטלפון של העדים, לא נעשה ניסיון לזמנם להעיד בניסיון לחקור את האירוע האלים.**

ב. כמו-כן, מלבד הודעות השוטרים מיום האירוע עצמו, **לא נערך כל בירור עמם לאחר הגשת התלונה אודות האלימות כלפי הקטין.** השוטרים לא זומנו לחקירה במחלקה לחקירות שוטרים על אף ההאשמות הקשות של הקטין נגדם ועל אף פציעתו הקשה בעקבות האירוע האמור.

ג. מהודעות השוטרים מיום האירוע עולה, כי הקטין שבר את רגלו כתוצאה מקפיצתו מעל החומה, אשר לטענתם גובהה כ-3-4 מטרים. **מתיק החקירה עולה, כי אף החקירה הפשוטה ביותר, בעניין גובה החומה, אשר לטענת הקטין הינו 120 ס"מ ולטענת השוטרים הינו 3-4 מטרים, לא נעשתה.** מבדיקה עצמאית שערכנו לעניין גובה החומה, אכן נראה כי מדובר בגובה של כ-120 ס"מ ולא 3-4 מטרים כפי שהעידו השוטרים (תמונה של קטע החומה המדובר כפי שהוצג לתחקירן "בצלם" על-ידי המתלונן, מצורף ומסומן כנספח ד'). כך, העובדה שבהודעות השוטרים מיום האירוע שניהם מעידים כי גובה החומה היה כ-3-4

מטרים מעלה חשד כי אולי היה ניסיון לתאם גרסאות או לחילופין ניסיון לבדות גרסה חלופית לאירועים.

ד. בנוסף, מהודעת השוטר א' ג', לאחר נפילתו של הקטין מהחומה, הוא המשיך לרוץ בניסיון לברוח מהשוטרים. יוער, כי במידה וטענת השוטרים נכונה, וכי הקטין שבר את רגלו בעת נפילתו מהחומה, הרי כלל לא ברור כיצד הצליח להמשיך לרוץ עם שני שברים בקרסולו השמאלי. **עובדה זו, לפיה הקטין המשיך לרוץ גם לאחר נפילתו מהחומה, מערערת את טענת השוטרים כי השבר נגרם כתוצאה מהנפילה ולא כתוצאה מהאלימות שנקטו כלפי הקטין.**

ה. זאת ועוד, במידה וקיים ספק באשר לאופן שבו נגרמה התוצאה הקשה של פגיעתו הפיסית החמורה של הקטין, ראוי היה לבחון שאלה זו באמצעות רופא מומחה שיבחן את התייעוד הרפואי ויעריך את התרחישים האפשריים לפגיעה שנגרמה לו, ובכלל זה את הכוח שנדרש היה להפעיל כדי לגרום לפציעות.

21. לאור הדברים האמורים לעיל, לא ברור כיצד ניתן להחליט על סגירת התיק בעילה של חוסר עניין לציבור (בהנחה שזו העילה לסגירה). מסמכיו הרפואיים של הקטין, המלווים בתמונות מיום האירוע, וזוהותם הידועה של השוטרים, הינן ראיות מספיקות על-מנת לפתוח בחקירה, במסגרתה לכל הפחות יעומתו השוטרים עם האשמות הקטין על האלימות שספג מהם. זאת בייחוד לאור התוצאה הקשה של המקרה, במסגרתו נגרמו לקטין שני שברים בקרסול רגלו, והוא משותק למיטתו לתקופה ממושכת, דבר אשר פוגע בהמשך ניהול חייו התקינים.

22. לא ניתן לברר כראוי את שאירע ללא זימונם של השוטרים לחקירה ממשית, ועימותם עם העדויות של בני המשפחה. ברי, כי לא די לעניין זה בגרסאות השוטרים כפי שמופיעות בהודעותיהם מיום האירוע. הצורך בחקירה אינטנסיבית, אשר אינה מקבלת באופן אוטומטי את גרסאות השוטרים, מתחדד נוכח הדברים הברורים שנאמרו על ידי ראש המחלקה לחקירות שוטרים לשעבר, הרצל שבירו, בעניין קשר השתיקה שקיים במשטרה במקרים של הפעלת אלימות כלפי אזרחים:

"אין סיכוי ששוטרים שנכחו באירוע האלים, גם אם לא השתתפו בו בפועל, יאמרו את האמת... אני יכול למנות על כף יד אחת את המקרים שבהם שוטר סיפר על עבירה פלילית של חבר שלו בעבירה של שימוש בכוח. אתה יודע מה, גם לא על כף יד אחת. זה קשר השתיקה. זה לא שהשוטרים קשרו את הקשר לפני האירוע, אבל עובדתית הם שותקים והם לא יספרו את האמת על אירוע של שימוש בכוח כלפי אזרח."

גידי וייץ "מנהל מח"ש היוצא הרצל שבירו: יש תשתית ראייתית לתלונה שהגישה אינס" הארץ 23.12.2010.

23. לסיום, יש להורות למח"ש לפתוח בחקירה פלילית הכוללת את חקירת השוטרים החשודים, ולוודא כי נגבו עדויותיהם של כל העדים לאירועים האלימים: שוטרים נוספים אשר נכחו בזמן

האירוע; העדים אשר שמותייהם הועברו למח"ש; עוברים ושבים נוספים שהיו עדים; וכן כל עד נוסף שהיה עשוי לשפוך אור על נסיבות האירוע.

24. נוסף לעבירות הפליליות הקיימות באירוע זה, עיכוב הטיפול הרפואי בקטין ואי הבאתו ישירות לבית החולים לקבלת טיפול רפואי מעלה חשד לעבירות משמעותיות, שראוי להורות על העברתם לבחינה משמעותית.

25. לאור כל האמור לעיל, נבקש לקבל ערר זה, ולהורות למחלקה לחקירות שוטרים על פתיחה בחקירה פלילית, חקירת השוטרים המעורבים וגבייתם עדותם של אנשים שהיו עדים לאירועים האלימים, ועל-בסיס חקירה זו, לשקול להגיש כתב אישום נגד השוטרים המעורבים בתקיפתו האלימה של הקטין ח' ג'.

26. נודה לתשובתך בהקדם.

בכבוד רב,

מיכל פומרנץ, עו"ד